

Finansministeren

12. februar 2010

Svar på KOU spørgsmål nr. 92 af 11. februar 2010 (Alm. del).

Spørgsmål:

”Ministeren bedes oversendt sit talepapir til brug for besvarelse af samrådspørgsmål K (nulvækst i kommunerne i de kommende år) fra det åbne samråd i Kommunaludvalget den 11/2-2010.”

Svar:

Hermed fremsendes talepapir i forbindelse med besvarelsen af samrådspørgsmål K i Kommunaludvalget den 11. februar 2010.

Det bemærkes, at det talte ord gælder.

- Den internationale økonomiske krise – og den lempelige finanspolitik, vi fører for at afbøde krisen – har skabt en helt ny situation for de offentlige finanser.
- Hvor vi før krisen havde et overskud på 60 mia. kr., har vi i år udsigt til et underskud på ca. 95 mia. kr. Fra 2008 til 2010 udgør det samlede omskift i de offentlige finanser således godt 150 mia. kr.
- I 2010 er realiteten, at de samlede indtægter kun dækker ca. 90 pct. af de samlede offentlige udgifter. De sidste 10 pct. skal vi ud at låne.
- Det er fornuftigt og ansvarligt, at vi i øjeblikket låner penge for at holde gang i samfundsøkonomien. Men det giver os en regning, der skal betales.
- Vi må derfor i de kommende år føre en stram finanspolitik, så vi kan få det store underskud ned.
- Det er en virkelighed, som ingen økonomisk ansvarlige partier kan komme uden om. Det er en udfordring, som vi i hvert fald i regeringen tager alvorligt og er rede til at håndtere.

- Vi kan i dag ikke sætte nøjagtige tal på, hvor stor udfordringen vil være i de kommende år. Det vil vi kunne se, når vi om kort tid fremsætter det nye konvergensprogram, som vi skal sende til EU.
- Vi ved imidlertid, at selv om udfordringen er mindre end i mange andre EU-lande, så kræver den en meget stram finanspolitik.
- En del af denne udfordring imødegås ved, at skattnedsættelsen fra i år bliver fuldt finansieret i løbet af nogle år, og ved at mange af de fremrykkede investeringer i skoler, dagtilbud og veje ebber ud.
- Men det ændrer ikke ved, at vi står over for et betydeligt arbejde med at få hullet i statskassen fyldt op igen.
- Selvom den aktuelle krise har ført til et stort underskud på statsbudgettet, så er kommunernes økonomi skærmet mod de aktuelle virkninger af konjunktursituationen:
  - a) For det første fastsættes bloktilskuddet til kommunerne, så de aftalte udgifter er fuldt finansieret for kommunerne under ét.
  - b) Kommunerne har endvidere en budgetgaranti på de konjunkturfølsomme overførselsudgifter som fx kontanthjælp, dagpenge og aktivering.
  - c) Endelig kan kommunerne ved budgetteringen af skatteindtægterne vælge en statsgaranti for skattegrundlaget, hvilket langt de fleste kommuner fornuftigt nok har gjort i 2010.
- Denne afskærmning af kommunernes økonomi er ekstraordinær i forhold til mange andre lande, hvor en nedgang i konjunkturerne ofte indebærer, at de lokale myndigheder må gennemføre drastiske tilpasninger af investeringer og den lokale service.
- Sådan har vi ikke indrettet os i Danmark. Tværtimod betaler staten regningen for den aktuelle krise, mens kommunernes økonomi i det store hele er uberørt.
- Samtidig indtager kommunerne en central rolle i den måde, vi håndterer den økonomiske krise på. Fx sker en stor del af det aktuelle investeringsløft ude i kommunerne.
- Regeringen og KL har således aftalt et massivt løft af de kommunale investeringer til et historisk højt niveau på 20 mia. kr. i 2010.

- Dette løft i investeringerne er bl.a. finansieret via en fremrykning af midler fra kvalitetsfonden, så der i 2010 udmøntes 4 mia. kr. til medfinansiering af investeringer i folkeskolen, på dagtilbudsområdet, på ældreområdet og vedrørende idrætsfaciliteter for børn og unge.
- For at understøtte, at kommunerne realiserer det aftalte løft i investeringerne, har vi senest i forlængelse af aftalen om Finanslov for 2010 imødekommet låneansøgninger fra kommunerne på i alt 4,3 mia. kr.
- Herudover tager kommunerne også ansvar i forhold til at oprette flere praktikpladser, så ungdomsarbejdsløsheden ikke bider sig fast. Vi har således i kommuner, regioner og staten forpligtet hinanden til at øge antallet af praktikpladser med 10 pct. i 2010.
- Når det er sagt, er det ikke nogen hemmelighed, at når vi i de kommende år står over for en strammere offentlig økonomi, vil det uundgåeligt også komme til at omfatte kommunerne.
- Kommunerne har ansvaret for over halvdelen af det samlede offentlige forbrug. Derfor er kommunerne svære at komme uden om, når de offentlige udgifter skal strammes op.
- Den står på økonomisk smalhals i de kommende år, og det må vi alle indrette vores forventninger efter – også i forhold til den kommunale service.
- Derfor har jeg allerede nu sagt til kommunerne, at de i bedste fald skal regne med nulvækst i rammen for deres serviceudgifter i 2011.
- Der vil ganske enkelt ikke være plads til, at vi år efter år øger rammen til service i kommunerne, som det har været muligt hidtil.
- De nye tider kræver en stram styring af økonomien i kommunerne. Kommunerne må påtage sig ansvaret for den politiske prioritering – også på områder, hvor det er vanskeligt.
- Og kommunerne må arbejde for, at den fortsatte udvikling af den kommunale service sker inden for de eksisterende rammer, der i dag er markant større end tidligere.
- Kommunernes budgetter udgør i 2010 i omegnen af 230 mia. kr. Det er et historisk højt niveau, der er resultatet af, at regeringen siden 2001 har prioriteret forbedringer af servicen i kommuner og regioner højt.

- I perioden 2001-2010 forventer vi således en stigning i det samlede offentlige forbrug på knap 67 mia. kr., når der er korrigeret for den almindelige pris- og lønudvikling.
- Langt den største del af denne vækst er prioriteret til kommuner og regioner, herunder sundhedsområdet (ca. 28 mia. kr.) og socialområdet (ca. 17 mia. kr.).
- Der vil således være rig mulighed for at skabe udvikling og bedre service ved at få mere ud af de ressourcer, der allerede i dag anvendes i kommunerne.
- En mere effektiv opgavevaretagelse i kommunerne er ikke en ny dagsorden – hverken for regeringen eller for kommunerne.
- I lyset af de langsigtede demografiske udfordringer med flere ældre og færre på arbejdsmarkedet er det tværtimod en velkendt og helt nødvendig dagsorden at forfølge.
- Kravene til nytænkning og bedre ressourceudnyttelse skærpes blot yderligere af udfordringen med at sikre balance på de offentlige finanser.
- Regeringen og KL indgik allerede i 2008 en aftale om, at der frem til 2013 skal frigøres 5 mia. kr. til bedre service i kommunerne.
- Vi har forpligtet hinanden til hver at levere halvdelen. Så kommunerne har skrevet under på, at de selv leverer 2½ mia. kr. i 2009-2013 til at øge råderummet til service.
- Det er en ambitiøs aftale, som sætter en fælles dagsorden. Kommunerne skal fremadrettet gøre mere af det, som de gør i dag. Og regeringen skal understøtte kommunernes muligheder.
- Lad mig pege på fire områder, hvor kommunerne har gode muligheder for at skabe et råderum til fortsat udvikling af den kommunale service:
- For det første kan kommunerne gøre ligesom staten og samle administrationen for herved at spare penge. Det kan fx være at samle de forskellige administrative opgaver på de enkelte folkeskoler, daginstitutioner og ældrecentre i centrale enheder.
- For det andet kan kommunerne blive endnu bedre til at udnytte mulighederne ved digitalisering. Fx ved at øge brugen af selvbetjeningsløsninger i forhold til pladsanvisning til dagtilbud, indskrivning i folkeskolen samt administration af syge- og barseldagpenge.

- For det tredje kan kommunerne gå i gang med at afbureaukratisere. De kan her tage den bold op, som regeringen har spillet ind i form af vores store afbureaukratiseringspakke over for kommunerne.
- Alle kommuner bør således gå i gang med at udarbejde deres egne planer for afbureaukratisering af de regler og procedurer, som de selv har sat i verden.
- Vi fremlagde i efteråret en omfattende plan med 105 konkrete initiativer, der skal gøre det enklere for de kommunale medarbejdere at fokusere på deres kerneopgaver. Det giver tid og ressourcer, som kommunerne selv kan bruge på de velfærdsopgaver, som de ønsker at prioritere.
- Og for det fjerde kan kommunerne arbejde endnu mere målrettet på at reducere sygefraværet. KL har selv peget på, at en reduktion af sygefraværet med 20 pct. vil øge personaleindsatsen svarende til 3.600 fuldtidsansatte inden for bl.a. folkeskole- og ældreområdet.
- Når man spørger kommunerne, så anerkender de også, at opgaveløsningen kan effektiviseres.
- KL offentliggjorde i december 2009 resultatet af en rundspørge, der viste, at 92 pct. af kommunaldirektørerne mente, at der fortsat var effektiviseringsmuligheder. Og næsten 80 pct. af borgmestrene var af samme opfattelse [Danske Kommuner, nr. 37, 2009.]
- I den anledning blev KL's formand Erik Fabrin citeret for, at der selvfølgelig er effektiviseringsmuligheder i kommunerne – ligesom der er det i staten og i de private virksomheder.
- Lad mig citere: "Kommunerne vil blive styret økonomisk stramt i de kommende år, uanset hvilken regering, der sidder. I den situation må vi selv udvide vores råderum ved at effektivisere og rationalisere vores drift." Citat slut. [Danske Kommuner, nr. 37, 2009, side 14].
- Der vil selvfølgelig være forskellige vurderinger af, hvor store effektiviseringsmuligheder, der er i kommunerne. Men som sagt har vi allerede aftalt en ambitiøs målsætning med kommunerne for de kommende år.
- Og jeg kan kun opfordre kommunerne til at tage udfordringen op og lære af hinandens erfaringer med effektiv opgavevaretagelse.
- For der er betydelige effektiviseringsmuligheder, når eksempelvis nogle kommuner bruger 17-18 årsværk pr. 1.000 indbyggere til administration,

mens andre kommuner kun bruger 11 årsværk pr. 1.000 indbyggere. Det er immervæk en forskel på over 60 procent.

- Forskellene afspejler i et vist omfang forskellige vilkår. Det er klart. Men det afspejler også, at nogle kommuner er drevet langt bedre end andre.
- Det er der ingen grund til at skjule. Der er derimod grund til at få forskellene frem i lyset for derigennem at understøtte en konstruktiv benchmarking, hvor kommunerne lærer af hinanden og udveksler erfaringer.
- De kommende års udfordringer kommer ikke bag på kommunerne. Kommunerne har således allerede rettet fokus på at øge råderummet ved egen indsats.
- Det vidner bl.a. debatten på kommunaløkonomisk konference om – det overordnede tema for konferencen var således Politisk styring og effektiv kommunal opgaveløsning i en krisetid.
- Det er samtidig værd at bemærke, at KL klart har tilkendegivet, at kommunerne er klar til at tage et medansvar for at få økonomien på rette spor igen.
- Det er ansvarlig tale, og det afspejler, at kommunerne og KL er klar over, at vi alle må løfte vores del, hvis de aktuelle underskud på de offentlige finanser skal vendes til overskud.
- Tilsvarende må Folketingets partier også udvise ansvarlighed. Den internationale krise har skabt en regning, der skal betales. Det er en fælles udfordring.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen